

Multamäen metsänkäsittely

Kunnanhallitus 16.01.2023 § 13
986/02.07.00.00/2022

Valmistelija: maankäyttöpäällikkö Jarmo Toikka, puh. 040 353 58258

Multamäen lähimetsään on suunniteltu hakkuita ja hoitotoimenpiteitä vuoden 2022 aikana. Suunnittelua on tehty ja katselmoitu yhteistyössä maankäytön, vapaa-aikatoimen ja yhdyskuntateknisten palveluiden kanssa. Multamäen metsätila on monikäyttöinen, sillä alueella on paljon virkistyskäyttöä, mutta merkittävältä osin se on metsätalouskäytössä olevaa metsää. Tilalla on runsaasti ajankohtaisia ja metsäsuunnitelman mukaisia hakkuutarpeita (kasvatus- ja uudistushakkuu).

Multamäen huipulla on mm. kota ja näköalapaikka, josta on näkymät Peurunkajärven yli. Virkistysalueet painottuvat Multamäen leirikeskuksen ja näköalapaikan väliselle alueelle sekä luontopolun ympäristöön. Sen osalta metsänkäsittelyn tavoitteena on huolehtia puuston elinvoimaisuudesta, avata maisemaa ja vaalia luonnon monimuotoisuutta. Tilaan kuuluu kiinteänä osana myös luonnonmetsiä, jotka jätetään suunnitelmallisesti metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Kohteella on myös taloudellinen vaikutus, joten muilta osin metsätilaa on pidettävä talousmetsänä, jossa metsätaloutta pyritään harjoittamaan mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti.

Alueen erityispiirteinä ovat suuret korkeuserot, jotka tuovat haasteita toteutukseen. Jyrkät rinteet vaativat erikoistyötä, jossa metsurit kaatavat puustoa rinteestä ja traktorivinssi vetää rungot hakkuukoneen ulottuville rinteiden ylä- ja alapäähän. Rinteiden harvennus tulee tehdä virkistyskäytön näkökulmasta. Toimenpiteet jättävät maastoon jälkiä, kuten oksia, risuja ja latvuksia sekä metsäkoneiden uria. Jäljet tasoittuvat luontaisesti 1–3 vuoden kuluessa. Virkistyskäytössä olevilta alueilta kerätään valtaosa latvusmassasta koneellisesti, mutta alueelle jää siivottavaa vielä sulan maan kaudelle.

Vuoropuhelu

Runsaan virkistyskäytön huomioimiseksi alueella tehtävien toimenpiteiden suunnittelu haluttiin tehdä huolellisesti. Suunnittelu ja valmistelutyöt on aloitettu jo vuoden 2021 puolella. Tavoitteena on ollut yhteensovittaa metsänhoidolliset tavoitteet virkistysalueen käyttäjien toiveiden kanssa. Alueen halutaan olevan turvallinen ja viihtyisä käyttäjille myös kauempana tulevaisuudessa. Jo suunnitteluvaiheen alussa havaittiin muutamien vanhojen metsien kuvioiden osalta järkevimmäksi menettelyksi lähteä edistämään vapaaehtoista metsänsuojelua hakkuutoimien sijaan (osa kuviosta 2).

Syksyllä 2022 laadittiin alustava metsänkäsittelysuunnitelma, jossa esitettiin käsiteltäviksi alueiksi yhteensä noin 22 ha. Suunnitelman tavoitteena oli avata maisemaa näköalapaikalta sekä edistää retkeilyn edellytyksiä alueella. Alueelle jäisi myös metsänkäsittelyn ulkopuolelle jääviä luonnonmetsiä. Osa käsiteltävistä alueista ovat talousmetsiä, joissa toimenpiteet toteutetaan metsänhoidon suositusten ja PEFC-sertifikaatin mukaisesti.

Suunnitelma julkaistiin ja tiedotettiin kunnan internet-sivuilla sekä sosiaalisen median kanavissa. Toimenpidesuunnitelmasta sai antaa palautetta 7.11. – 27.11.2022 välisen ajan. Palautteita saapui 11 kappaletta. Saatuihin palautteisiin on laadittu vastineet, jotka ovat liitteenä.

Yhteenvedon saadun palautteen perusteella luontopolun lähimaastoon sijoittuvia hakkuita vastustettiin ja osaa metsäsuunnitelman mukaisista uudistushakkuuehdotuksista pidettiin kielteisenä asiana. Maiseman avaamista Multamäen päältä Peurunkajärven suuntaan pidettiin hyvänä asiana.

Metsänkäsittelysuunnitelma

Metsänkäsittelysuunnitelmaa päivitettiin palautteen perusteella siten, että virkistysalueelle kohdistuvat harvennuskuviot 32 ja 33 jätetään käsittelyn ulkopuolelle. Muilta osin suunnitelma pysyy ennallaan.

Tehtävien hakkuiden laajuudesta riippumatta, hakkuilla on vaikutusta kaukomaisemaan, joten maisemavaikutuksiin tulee kiinnittää erityistä huomioita. Päivitetyn suunnitelman rajauksella hakkuussa ei toimita luontopolun läheisyydessä, lukuunottamatta laavun ja kodan välisen maisemarinteen kasvatushakkuita. Hakkuut ovat talousmetsissä tapahtuvaa hakkuuta, eikä alueella ole metsälaki- tai muita erityiskohteita.

Palautteissa uudistushakkuita on pidetty kielteisenä asiana (kuviot 8 ja 28). Kuvio 8 on 100 vuotias kuusikko, joka sijaitsee Multamäen pohjoisrinteessä, mutta virkistysalueen ulkopuolella. Uudistushakkuulla on aluksi vaikutusta kaukomaisemaan, mutta muuta erityistä syytä sen jättämiseksi hakkuun ulkopuolelle ei ole. Hakkuussa noudatetaan suosituksia rantametsien käsittelystä, sekä metsäsertifioinnin ja vesilain vaatimuksia. Se ei myöskään täytä vapaaehtoisen suojelun kriteerejä mm. lahoppuuston osalta. Kuvio 28 on uudistuskypä ja sijaitsee Multamäen takarinteessä, joten sillä ei ole maisemavaikutuksia eikä vaikutusta virkityskäyttöön. Lisäksi todetaan, että uudistushakkuiden toteuttamatta jättäminen vähentäisi 50 000 – 60 000 euroa hakkuutuloja kunnalta.

Vaikutukset:

Hakkuiden rajaaminen luontopolun ulkopuolelle rajaa kyseiset metsät entistä vahvemmin omakseen, jonka myötä tulevien vuosien metsänkäsittelyiden suunnittelu voi muodostua haasteelliseksi.

Toteutus:

Jyrkät rinteet ja muut haastavat maastot toteutetaan erikoistyönä. Hakkuut toteutetaan pääosin talvikelissä maastoon syntyvien jälkien minimoimiseksi, vaikka maaston kantavuus kesäaikaan ei todennäköisesti muodostuisi ongelmaksi. Laavu- ja kotapaikkojen sekä luontopolun varsien siivoamista tehtyjen toimenpiteiden jäljiltä on suunniteltu, jotta alue palautuisi nopeammin virkistys- ja lähimatkailukäyttöön toimenpiteiden jälkeen.

Suojeltavat metsäkuviot

Esitetään, että kuviot 2 ja 3 jätetään luonnonmetsäksi ja tarjotaan suojeltavaksi vapaaehtoisella Metso-ohjelmalla.

Kuvio 2 on yli 110 vuotias kuusikko, joka oli jo alkuperäisessä suunnitelmassa jätetty pois käsittelyalueesta. Siellä on osin vaikeakulkuisen maaston lisäksi

eriasteista luonnontuhoa, kuten vanhoja hyönteistuhoja ja lahoppuuta, ja se täyttää Metso-kohteen kriteerit. Tapauskohtaisesti jokaiselle käsittelykohteelle valitaan soveltuvin käsittelytapa ja kuvion 2 osalta esitetään, että kuvion etelälaidan polku-urasta katsoen pohjoispuolinen osa kuviosta suojeltaisiin Metso-ohjelmalla. Suojeltavaksi esitetyn alueen sisälle rajautuu kuvio 3 (0,6ha), jonka metsänkäsittely ei ole järkevää. Yhtenäisen, riittävän suuren alueen aikaansaamiseksi kuviota 3 esitetään suojeltavaksi samalla.

Harkittu ja tavoitteellinen suojellun metsän osuuden kasvattaminen Laukaan kunnan metsissä on perusteltua pohdittaessa mahdollista liittymistä FSC-metsäsertifiointiin tulevaisuudessa. FSC-sertifikaatin kriteerina maanomistaja sitoutuu jättämään 5 % metsäalasta metsänkäytön ulkopuolelle. Jo suojellut kohteet soveltuvat tähän erityisen hyvin.

Todetaan, että suojeltavaksi esitettyjen kohteiden arvo metsäsuunnitelman tiedoilla on noin 100 000 euroa. Vaikka ne hyväksytään Metso-ohjelmaan, vain osasta sen arvosta on mahdollista saada korvauksia, joten suojelulla merkittävä negatiivinen vaikutus kuntatalouteen.

Puukauppatarjous

Toimenpiteiden suunnittelu on toteutettu yhteistyössä Metsä Groupin kanssa. Toteutusta on etukäteen käyty läpi ja katselmoitu yhteistyössä myös toimenpiteisiin osallistuvien metsuri-, korjuu- ja traktoriyrittäjien kanssa. Kohteen ja toteuttamisen erityispiirteiden vuoksi puukaupan kilpailutus ei ole tarkoituksen mukaista, joten puukaupasta on neuvoteltu suora kauppa Metsä Groupin kanssa. Tarkoituksena on, että talousmetsiin kohdistuvat hakkuut tehdään pystykauppana ja erikoistyonä toteutettavien kohteiden korjuukustannukset kunta maksaa erikseen.

Hakkuukertymä on yhteensä noin 1956 m³ ja puukaupan arvioitu kokonaissumma on 88 750 euroa (alv 0 %). Lisäksi puukauppa kerryttää bonusta 2 738,40 euroa, jota voi käyttää esimerkiksi metsänhoitotöihin.

Esittelijä	vs. kunnanjohtaja, talous- ja henkilöstöjohtaja Eero Raittila
Päätösehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy metsänkäsittelysuunnitelman ohjeellisena ja hyväksyy palautteisiin laaditut vastineet. Maankäyttöpäällikkö päättää suunnitelmaan tehtävistä täydennyksistä, tarkennuksista ja muutoksista tarvittaessa. Puukauppa tehdään Metsä Groupin kanssa ja hoitotyöt tilataan metsänhoitosopimuksen mukaisesti. Maankäyttöpäällikkö päättää muista tarvittavista toimeksiannoista. Kuviot 2 (osa) ja 3 esitetään suojeltavaksi vapaaehtoisella Metso-ohjelmalla. Maankäyttöpäällikkö allekirjoittaa sopimukset ja muut asiakirjat.
Päätös	Anne Leinonen esitti, että kuvio 008, johon on suunniteltu avohakkuu jätetään käsittelyn ulkopuolelle. Esitystä ei kannatettu. Vs. kunnanjohtajan esitys hyväksyttiin.

Anne Leinonen kertoi jättävänsä asiasta eriävän mielipiteen. Eriävä mielipide pöytäkirjan liitteenä.